

МҰҒАЛІМДЕРГЕ

Назар аударту – бұл күрделі психикалық процесс. Ол ойды бір жерге шоғырлан-дыруды, күш-жігерді және өзін-өзі бақылауда ұстауды қажет етеді. Бастауыш сыныптарда балалар мүлдем басқа жаққа алаңдамай отырады деп күту үлкен қателік. Олар өздерін басқаруды енді үйренеді. Тіпті ересектердің өздерінде бір нәрсеге назар аударуы тұрақты болмайды. Егер іс-әрекет, белсенділік өзгермесе, адамның назарын бір деңгейде ұстап тұру қиын.

БАЛАЛАР САБАҚҚА ЗЕЙІН ҚОЙМАЙ, БАСҚА ЖАҚҚА АЛАҢДАП ОТЫР ДЕЛІК

«Сен неге құстарды санап отырсың»

«Балалар, қиялмен аспанға ұшып кеткен оқушыны бәрімізге бірге қасымызға шақырайық»

«Оянсаңшы»

«Сен қайда отырсың, осында ма әлде басқа жақта ма?»

«Қанеки, ауыздарыңды жабыңдар! Жабыңдар!»

«Тынышталыңдар дедім!»

«Ерекше ақылдылар үшін тағы бір қайталаймын»

ДЕГЕН СӨЗДЕР АЙТУ ДҰРЫС ЕМЕС

Сонымен қатар, бұл тіркестердің көпшілігі баланың намысына тиеді, құрметтеуді үйретпеді және тек сіздің әлеуетіңіздің басымдылығын ғана көрсетеді.

Егер сіз баланың алаңдап отырғанын, басқа бір нәрсе ойы бөлінгенін байқасаңыз, атын атап төмендегі сөздерді айтуыңызға болады:

«Мені тыңдап отырғандар, қолдарыңды шапалақтаңдар»
«Өтінемін, тәртіп сақтаңдар»
«Біз бәріміз бірге айтқанда, сынып ештеңе естімейді»
«Назар аударуларыңды сұраймын»
«Өтінемін, сабаққа кедергі келтірме»
«Маған қарашы, өтінемін»
«Біреуің сөйлеп отырғанда, сабақты жалғастыра алмаймын».

БАЛАЛАР САБАҚҚА ЗЕЙІН ҚОЙМАЙ, БАСҚА ЖАҚҚА АЛАҢДАП ОТЫР ДЕЛІК

«Басыңды үйде ұмытып кеттің бе?»
«Бұл кімге керек? Маған керек пе?»
«Көңілімді қалдырдың»
«Ағаң/әпкең саған қарағанда жақсы болатын» деген сияқты сөздерді айтпау керек.
«Немене міңгірлеп тұрсың, қаттырақ айт»
«Қолыңнан бар келгені осы ма?»
«Өте нашар»
«Саған орын жоқ бұл жерде»

ДЕГЕН СӨЗДЕР АЙТУ ДҰРЫС ЕМЕС

Мектеп – бұл баланың білім алатын жері. Ол қателіктер жіберуге, шатасуға, бір нәрсені түсінбей қалуға, өткен материалдарын ұмытып қалуға және т.б. хақысы бар. Тіпті үнемі осындай жағдай орын алса да, мұндай кемсітетін сөздер баланың өзін-өзі бағалауын төмендетеді, оқуға, тақтаға шығып жауап беруге деген ынтасы-нан айырады. Балаға және оның қателіктеріне сыныптастарының шамадан тыс назарын аудартады.

ОНЫҢ ОРНЫНА МЫНАДАЙ СӨЗДЕР АЙТУ КЕРЕК

- «Өтінемін, айтқаныңды тағы бір рет қайталашы, түсінбей қалдым»
- «Ойыңды тұжырымдап, соңына дейін айт»
- «Тағы бір рет ойланшы»
- «Жарайды, келесі жолы жауап бере алатын боласың»
- «Отыр, жауабын дұрыстап ойлан»
- «Сен бұдан да қиын сұраққа жауап бере аласың»
- «Сен бұл сұраққа жауап бере аласың, оған қабілетің жетеді»
- «Барлығымыз кейде ұмытып қаламыз, келесі жолы ұмытпауға саған не көмекте-седі?»

БАЛАЛАР РЕНЖІСІП ҚАЛДЫ НЕМЕСЕ САБАҚТЫ БӨЛІП ЖІБЕРДІ ДЕЛІК

- «Не дедің?»
- «Өзіңді кіммен деп ойлап жүрсің?»
- «Есіңнен адасқансың»
- «Өзіңді ең ақылдымын деп ойлайсың ба?»
- «Кет бұл жерден!»
- «Сендер менің өмірімдегі ең нашар сыныпсыңдар»
- «Сондай ақылды болсаң, мүмкін менің орныма сабақ өткізерсің, а?»
- «... орындамайынша, бір де біреуің орындарыңнан қозғалушы болмаңдар»
- «Бұл қылығың үшін әлі-ақ өкінетін боласың»

Бұл үлкен шыдамдылықты қажет ететін қиын жағдай. Есіңізде болсын, бұл жұмыс барысы, сіз қызметтесіз; оқушылардың кез-келген, тіпті ең жаман мінез-құлық көрсетуінің өзі сіздің педагогикалық сәтсіздігіңіз дегенді білдірмейді.

Балалар бір-біріне өте қатты еліктейді. Кемсіту, намысына тию және қорқыту оларды одан сайын ашуландырады, дәл осы ашу-ыза оны сізге бағынбау оңай деген ойға әкеледі. Сабақтың шырқы бұзылды. Дәл қазір сіздің ашуға ерік беруіңіз жағдайды одан сайын ушықтырады. Сіз өзіңізді сабырлы ұстап, ашуға беріле қоймағаныңызды және баланың деңгейіне түспегеніңізді кейіннен қуана еске алып, жеңілдеп қала-сыз.

БАЛАЛАР РЕНЖІСІП ҚАЛДЫ НЕМЕСЕ САБАҚТЫ БӨЛІП ЖІБЕРДІ ДЕЛІК

«Мұндай жағдайда сабақты жалғастыра алмаймын»
«Маған мұндай сөздер ұнамайды»
«Сыныпта жаман сөздер айтпауды сұраймын»
«Сендермен жұмыс істеу өте қиын»
«Тәртіп сақтауларыңды сұраймын»
«Болған жағдайды әкімшілікке хабарлауыма тура келеді»
«Сенің тәртібің шектен шығып барады»
«Бұған күлетін ештеңесі де жоқ. Мүлде күлкілі емес»
деу керек.

Есіңізде болсын, баламен сөйлескен кезде жауапкершілік әрқашан сіздің мойныңызда болады: сіз үлгі болуыңыз керек және жағдайды тек сіз ғана жақсы жаққа өзгерте аласыз!